

SĂ NU DĂM UITĂRII NUMELE CELOR CARE AU STAT LA BAZA DEZVOLTĂRII ȘTIINȚEI AUTOHTONE

Academician **Teodor FURDUI**

Doctor în biologie **Alexandru CHIRILOV**

Comunitatea științifică sărbătorește 70 ani de la fondarea primelor instituții științifice ale Academiei de Științe a Moldovei, prilej de a face o totalizare succintă a dezvoltării științei, a trece în revistă performanțele și dificultățile, pentru a vorbi despre cei care și-au consacrat viața cercetării.

Trebuie de recunoscut că istoria științei autohtone este una austeră. Ceea ce s-a obținut și este vrednic de laudă se datorează sacrificiului cercetătorilor, care, deși nu au fost prețuiți moral și financiar la justa valoare, merită să fie înscrisi în palmaresul de aur al istoriei naționale pentru contribuția adusă la dezvoltarea țării.

Noi, decanii științei autohtone, fiind îngrijorați de situația deplorabilă în care se află cercetarea moldovenească, întâlnim această dată aniversară cu un sentiment de regret și neîncredere în ziua de mâine. Aceste sentimente de durere sufletească la a 70-a aniversare a fondării instituțiilor academice sunt determinate de nerecunoașterea *de facto* de către conducerea țării a științei drept o prioritate națională, finanțarea științei pe principiu restant, care a condus la o stare catastrofală a ei și se reflectă prin degradare, uzură morală și tehnică a bazei tehnico-științifice; devalorizarea activității științifice din cauza retribuirii nesatisfăcătoare a oamenilor de știință, în special a celor tineri; prognoza deloc îmbucurătoare a dezvoltării științei în viitorul apropiat; dezmembrarea societății, care permite orișicui să ponească știința, Academia de Științe, președintele ei etc. Însă nu am dreptul moral să nu menționez că de starea dificilă a științei autohtone se face vinovată nu doar guvernarea, ci și conducerea Academiei, toți cei care activăm în știință, deoarece majoritatea dintre noi nu dăm dovadă de o poziție fermă. Deseori suntem indiferenți față de acțiunile de defăimare a Academiei și a președintelui ei, ales în mod democratic și regulamentar.

Este dificil de a expune sumar istoria dezvoltării științelor biologice și chimice, reprezentate astăzi de opt instituții academice. De aceea, voi evoca doar personalitățile principale care au determinat dezvoltarea institutelor, precum și domeniile de cercetare

grație cărora institutele au devenit cunoscute nu numai la noi în țară, dar și peste hotare.

Istoria cercetărilor organizate în domeniul științelor biologice și chimice își ia începutul la sfârșitul sec. XIX – începutul sec. XX, odată cu înființarea primelor instituții științifice în domeniul științelor naturii: Muzeul Ținutului Natal (1889), Observatorul meteorologic din Chișinău (1886), stațiunile experimentale agricole din Plopi (1889) și Ismail (1897), Stațiunea de bioentomologie din Chișinău (1910). Un rol aparte l-a jucat Societatea naturaliştilor și amatorilor de științe naturale din Basarabia (1904).

Printre cei care au contribuit la afirmarea științelor biologice și chimice, devenind de-a lungul anilor membri ai academiilor din Rusia, Ucraina, România, Cehia se numără biologul și geograful L. Berg, pedologul N. Dimo, chimiștii N. Zelinski, L. Pissarjevski, A. Frumkin, microbiologul L. Tarasevici, agrochimistul G. Ghedroiț, botanistul P. Jucovski.

La baza constituirii primelor instituții biologice au stat acad. M.F. Iaroșenco, acad. A. Covarschi, m.c. L. Dorohov, m.c. S. Ivanov, m.c. D. Verderevschi, m.c. T. Geideman, prof. D. Șutov, prof. V. Kotelev, prof. A. Zubcov, dr. V. Șapa, m.c. V. Radul, iar a Institutului de Chimie – academicienii A. Ablov, G. Lazurievski, Yu. Lealicov.

Către anii 1960, în conformitate cu cerințele practicii și vectorul dezvoltării științei, un grad înalt de dezvoltare l-au obținut instituțiile cu profil biologic și Institutul de Chimie, fapt care în mare măsură a servit drept argument pentru fondarea, în 1961, a Academiei de Științe a Moldovei. Odată cu inaugurarea ei a fost creată Secția de Științe Biologice și Chimice care a cuprins șase institute științifice: Institutul de Zoologie, Institutul de Fiziologie și Biochimie a Plantelor, Grădina Botanică, Sectorul de Genetică, Sectorul de Microbiologie Generală, Stațiunea Complexă Experimentală. Pe parcursul următorilor ani, denumirea secției a fost modificată în repetate rânduri în funcție de instituțiile științifice pe care le coordona, obținând în prezent denumirea de Secție a Științelor Naturii și Exacte. Funcția de academician coordonator a fost

exercitată consecutiv de academicienii P. Dvornicov, A. Spaski, Gh. Lazurievski, I. Popușoi, A. Jucenko, M. Lupașcu, S. Toma, A. Ursu, T. Furdui, I. Toderaș, L. Culiuc, în prezent de A. Gulea. Un rol deosebit în activitatea secției pe parcursul multor ani l-a jucat doctorul A. Chirilov, Om Emerit în Știință.

Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecția Plantelor (director dr. hab. V. Botnaru, director adjunct pe probleme de știință dr. conf. L. Andronic și dr. hab. V. Todiraș, secretar științific dr. E. Cotenco) a fost creat prin fuzionarea Institutului de Genetică și Fiziologie a Plantelor cu Institutul Protecția Plantelor și Agricultură Ecologică. Acesta a obținut o recunoaștere largă pe plan intern și peste hotare datorită rezultatelor științifice fundamentale din domeniul geneticii generale, geneticii ecologice, geneticii moleculare. Printre realizările institutului se numără crearea a 88 de noi soiuri și hibrizi de plante cerealiere, leguminoase, legumicole, medicinale, aromatice etc. cu productivitate și rezistență înaltă, elaborarea biotehnologiilor de multiplicare a plantelor, studiilor fiziologice complexe ale proceselor producționale, inclusiv bioenergetice, și mecanismelor de formare și reglare a rezistenței plantelor la factorii nefavorabili de mediu, elaborarea noilor tehnologii și metode de creștere a productivității și calității recoltei, colectarea, inventarierea și depozitarea resurselor genetice vegetale; evidențierea componentei și particularităților ecologice ale entomofagilor, speciilor principale de dăunători ai culturilor de câmp, crearea colecției de artropode răpitoare și parazite, alcătuirea registrelor de determinare și elaborare a metodelor de pronosticare a dezvoltării și răspândirii bolilor și dăunătorilor culturilor agricole, elaborarea procedeelelor, metodelor, preparatelor, inclusiv componentei feromonale, tehnologiilor pentru protecție integrată, elaborări ce au un impact suficient în protecția și producerea plantelor agricole, implementarea în sectorul real al economiei a soiurilor create de grâu durum, triticale, ovăz, tomate, soia, de plante medicale și aromatice; tehnologii de cultivare a plantelor legumicole și sporire a exteriorizării potențialului genetic, obținerea materialului semincer de categorie superioară a celor mai performante soiuri; elaborarea prognozei dezvoltării agenților patogeni și dăunătorilor; menținerea genofondului de plante cultivate și a rudelor lor sălbatice.

Succesul activității științifice a Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor a fost determinat de managementul eficient al conducătorilor săi: academicienii A. Jucenco, A. Jacotă, Gh. Șișcanu, m.c. C. Moraru, N. Balașova, N. Balaur, dr. hab. V. Botnari, N. Barbacari, L. Volosciuc, V. Voineac, V. Todiraș, V. Bujoreanu, L. Andronic, E. Cotenco; șefii

de laborator G. Lupașcu, A. Ștefăreț, V. Celac, N. Bujoreanu, A. Dascaluic, Iu. Sâromeatnicov, Ch. Moraru, P. Buiuciu, P. Chintea, M. Goncariuc, A. Ganea, S. Smerea, L. Tumanova, R. Ivanova, M. Batco, T. Nastas, Gh. Roșca.

Centrul de Genetică Funcțională a Universității Academiei de Științe a Moldovei (fondator și conducător acad. Maria Duca.), deși a fost creat relativ nu demult, în 2010, s-a făcut cunoscut și apreciat de comunitatea științifică grație cercetărilor complexe desfășurate aici – genomice, proteomice și metabolice, cu utilizarea metodelor și echipamentului modern.

Printre rezultatele de înaltă valoare științifică merită a fi menționate: stabilirea fenomenelor de androsterilitate/androfertilitate la floarea-soarelui asociate cu raportul AIA/AG3, rolul primordial revenind gibberinelor, evidențierea similarității structurale și funcționale a ASC și ASI, stabilirea influenței AG3 asupra expresiei genei orfH522 corelată cu ASC la floarea-soarelui, identificarea și caracterizarea fenotipică și genetică a două tipuri ASC – ASCI și ASCp, elucidarea în premieră a 2-3 gene nealele Rf care se manifestă în ambele tipuri de ASC și o genă nouă – Rfl, cu expresia specifică în androsterilitatea citoplasmatică ASCI, descrierea în baza similarității genetice, distanței genetice și frecvenței locilor a unor particularități specifice de moștenire a spectrelor proteice și ampliconilor ADN, iar în baza produselor RAPD și proteinelor au fost stabiliți indicii favorabili și strategia de selectare a liniilor după capacitatea combinativă și pronosticarea efectului de heterozis, în condiții de stres generat de lupoaie și mană a fost relevat mecanismul defensiv la etapele timpurii și cele avansate ale infecției. Rezultatele enumerate au fost obținute sub conducerea și participarea nemijlocită a acad. Maria Duca, precum și a doctorilor Angela Port, Stela Clapco, Tatiana Șestacova, doctoranzilor Ana Calmiș, Olesea Tabără, Podica Martea, Adriana Acciu.

Institutul de Fiziologie și Sanocreatologie (director dr. V. Ciochină, director adj. pe probleme de știință, dr. V. Vrabie, secretar științific V. Buzan) a fost creat în anul 1998 în baza Institutului de Fiziologie, fondator al căruia este academicianul T. Furdui. Istoria institutului începe în 1957 – anul creării Laboratorului de Fiziologie și Biochimie în cadrul Institutului de Biologie al Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a fostei URSS, fondat de cunoscutul savant rus, profesorul universitar A.A. Zubcov.

Institutul s-a afirmat prin lucrările științifice ce au descris legăturile de funcționare a neuronilor corticali, structurilor ganglionare, conexiunilor neuronilor cortexului cerebelului cu structurile neuronale ale

sistemelor vestibular, somatosensibil auditiv și vizual, dependenței stării funcționale a structurilor limbico-nespecifice de activitatea interoreceptorilor intestinului, influenței factorilor stresogeni asupra conținutului ARN în sistemul neuron-glie, acetilholinei, epinefrinei și serotoninei în diferite zone ale SNC, reglării funcției unui model experimental al gușei toxice difuze; rezultate științifice fundamentale în problema stresului recunoscute de Secția de Fiziologie a Academiei de Științe a fostei URSS, prin a cărei hotărâre institutul a fost mandatat să tuteze problema stresului în ex-URSS și editarea lucrărilor de generalizare ale savanților sovietici în acest domeniu; descrierea în premieră a dereglării precoce a speciei *Homo sapiens*, fondarea și dezvoltarea unei noi științe – Sanocreatologia – menită să elaboreze bazele științifice și practice de formare și menținere dirijată a sănătății omului, precum și a domeniilor sanocreatologiei – cardiosanocreatologie și psihosanocreatologie; conceptele sanocreatologice ale sănătății integrale și psihice, gândirea, memoria și conștiința sanogenă, elaborarea unor metode de fortificare și menținere dirijată a sănătății; elaborarea mediilor eficiente de crioconservare a spermei animalelor de fermă și a omului; organizarea forumurilor științifice unionale și internaționale în baza institutului; organizarea simpozioanelor internaționale consacrate sanocreatologiei și psihosanocreatologiei în cadrul congreselor internaționale; editarea lucrărilor științifice în colaborare cu autori de peste hotare sub egida Institutului de Fiziologie și Sanocreatologie etc.

La obținerea rezultatelor științifice ale institutului au contribuit: academicianul T. Furdui, dr. V. Ciochină, acad. V. Lacusta, doctorii habilitați S. Cuznețov, N. Gusca, V. Nauc, V. Șeptițchi, G. Boronciuc, I. Balan, M. Timoșco, doctorii în științe E. Știrbu, P. Pavaliuc, A. Glijin, V. Vrabie, V. Furdui, S. Garaeva.

De la fondare și până în prezent, Institutul este condus de academicianul T. Furdui și dr. V. Ciochină.

Institutul de Microbiologie și Biotehnologie (director academician V. Rudic, director adjunct pe probleme de știință dr. L. Cepoi, secretar științific dr. V. Miscu), al cărui fondator este acad. V. Rudic, a fost întemeiat în baza Secției de Microbiologie. Primele studii microbiologice au fost organizate de către profesorul V. Cotelev prin fondarea, în anul 1959, a secției de Microbiologie a Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a ex-URSS, care ulterior a fost condusă de acad. I. Popușoi, m.c. M. Moldovanu, prof. I. Liberștein, acad. M. Lupașcu, dr. M. Lala, dr. hab. Gh. Mereniuc.

Printre realizările remarcabile ale institutului se numără: elaborarea instalației „Oazis-2”, componentă

a sistemului de autoasigurare a vitalității organismelor în spațiu, testată cu succes pe nava cosmică „Союз 13”; elaborarea tehnologiilor de cultivare intensivă, programarea recoltelor culturilor furajere și implementarea noilor soiuri și specii netradiționale de culturi de câmp; evidențierea componenței și acțiunii microflorei solului, legităților funcționării cenozelor microbiene și a tehnologiilor de monitorizare, optimizare și restabilire a echilibrului microbial din sol; elaborarea procedurilor de producere a preparatelor microbiene de stimulare a fixării simbiotice a azotului atmosferic de către plante; investigații fundamentale în domeniul ficobiotehnologiei cu o direcție nouă de cercetare – sinteza microbială orientată a substanțelor bioactive și elaborarea tehnologiilor avansate de obținere a preparatelor biologice, care a permis de a obține preparate microbiene cu aplicație în medicină, agricultură, alimentație etc.: Bior-Fier, Imunobior, Aterobior, Osteobior, preparate cu activitate antioxidantă și imunomodulatoare, nanoparticule de cadmiu, selen, argint ce sporesc eficiența procesului de fotosinteză a microorganismelor fotosintezatoare etc.

Fructuoasa activitate inovațională s-a soldat cu obținerea a circa 500 de brevete de invenții de o relevanță majoră și apreciate cu multiple medalii și premii la numeroase saloane internaționale și deținerea celor mai prestigioase distincții internaționale pentru merite deosebite în activitatea inovațională. Aceste rezultate au fost obținute sub conducerea, în primul rând, a academicienilor V. Rudic, M. Lupașcu, precum și a prof. V. Cotelev, prof. Gh. Mereniuc, dr. L. Cepoi, dr. L. Onofraș, dr. hab. G. Usatii, dr. hab. S. Burțeva. De la fondare și până în prezent institutul este condus de academicianul V. Rudic.

Institutul de Zoologie (director academician I. Toderaș, director adjunct pe probleme de știință dr. hab. L. Ungureanu, secretar științific dr. L. Calestru) al cărui fondator a fost academicianul M. Iaroșenco, și-a început activitatea în 1961 în baza secției de Zoologie a Institutului de Biologie, fusese reorganizat în Institutul de Zoologie și Fiziologie în anul 1976, iar în anul 1991 – din nou în Institutul de Zoologie.

Institutul a devenit cunoscut departe de hotarele țării prin rezultatele științifice fundamentale și practice: inventarierea faunei ecosistemelor terestre și activitate naturale și antropizate, descrierea în premieră a peste 30 de specii noi pentru știință, raionarea zoogeografică, introducerea noilor specii de pești și mamifere, editarea Colecției Naționale de Carte *Животный мир Молдавии* (6 volume), *Lumea animală a Moldovei* (4 volume), menționate cu Premiul Național, a monografiilor din proiectul UNESCO: *Specie și productivitate în areal* (Вид *Chironomus Pleumosus* и его

продуктивность в ареале, соautor I. Toderaș), *Рыбец Vimba, Vimba nation carinata и его продуктивность в ареале* (соавтор д.б.н. М. Владимиров), monografie de importanță internațională *Общие основы изучения водных экосистем* (acad. I. Toderaș), studiile complexe hidrobiologice fundamentale pentru dezvoltarea ecologiei și o parte dintre care au fost totalizate în *Гидрофауна Днестра* (acad. M. Iaroșenco); elaborarea unui nou concept privind rolul funcțional al populațiilor în procesele trofodinamice (acad. I. Toderaș); dezvoltarea helmintologiei în plan internațional și editarea monografiei *Основы цестодологии* tradusă și editată în limba engleză; inventarierea și descrierea în premieră a faunei paleozoologice și catalogizarea sistemică a ei; fondarea unei noi direcții în ornitologie – ornitologie radară; determinarea apartenenței unor specii de animale prin utilizarea metodei genetico-moleculare; inventarierea și descrierea faunei invazive și impactului ei asupra structurii și funcționării ecosistemelor; evaluarea statutului de abundență și raritate, fiind evidențiată și descrisă biologia și ecologia speciilor rare, pericolitate și vulnerabile, prezentate în monografia *Cartea Roșie a Republicii Moldova*, ediția a III, menționată cu Premiul Academiei de Științe.

O contribuție considerabilă la realizarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative au adus academicienii M. Iaroșenco, A. Spaschii, I. Ganea, doctorii habilitați Iu. Averin, G. Uspenshii, B. Veresciaghin, A. David, T. Cioric, P. Nesterov, profesorii A. Munteanu, E. Zubcova, M. Usatâi, V. Derjanschi, L. Ungureanu, D. Erhan, doctorii M. Vladimirov, V. Carlov, V. Ostaficiuc, S. Plugaru, etc.

Activitatea institutului de la inaugurarea lui ca instituție de sine stătătoare a fost coordonată de academicienii M. Iaroșenco, T. Furdui, I. Toderaș, profesorii T. Cioric, A. Munteanu.

Grădina Botanică (Institut) (director dr. A. Teleuță, director adjunct pe probleme de știință dr. M. Colțun, secretar științific dr. A. Gudcovschi-Muștuc), fondată în anul 1965 de către academicianul A. Ciubotaru, în baza sectorului de Botanică creat de prof. V. Andreev și m.c. T. Gheideman în cadrul Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a ex-URSS.

Grădina Botanică a devenit o instituție științifică cunoscută în republică și în arealul sud-estic al Europei prin: inventarierea florei spontane terestre și acvatică naturale și antropizate, actuală și fosilă; descrierea noilor specii pentru știință, introducerea speciilor noi din diferite regiuni floristice de plante: dendrofloricole, pomicole, medicinale, aromatice, furajere, ameliorarea și omologarea soiurilor noi valoroase pentru economie și cultură, crearea, raionarea geobotanică,

fondarea și completarea permanentă a ierbarului republican; proiectarea, construcția capitală și verde a Grădinii Botanice cu diferite expoziții și colecții unicate de plante pe teritoriul nou, efectuate la inițiativa și sub conducerea academicianului A. Ciubotaru și care în prezent face parte din patrimoniul științifico-cultural și educațional-național; descrierea asociațiilor de plante și elaborarea unui sistem de arii naturale protejate ce asigură conservarea biodiversității, amenajarea spațiilor verzi urbane și rurale; rezultatele inedite, cercetările embriologice și anatomice soldate cu noi concepte și ipoteze; cercetările citogenetice finalizate cu rezința prunului domestic, publicațiile fundamentale *Определитель высших растений Молдавской ССР* (m.c. T. Gheideman), *Determinator al plantelor Republicii Moldova* (acad. A. Negru), *Эмбриология возделываемых растений* (acad. A. Ciubotaru), *Летняя вегеталă а Молдове* (4 volume), *Vegetația Moldovei*, *Flora Basarabiei*, *Cartea Roșie* (în trei ediții).

Un merit deosebit în obținerea rezultatelor științifice îi revine profesorului V. Andreev, m.c. T. Gheideman, acad. V. Râbin, acad. A. Ciubotaru, acad. A. Negru, acad. B. Matienco, m.c. V. Șalaru, profesorii I. Rudenco, I. Comaci, Șt. Topală, V. Sava, V. Codreanu, M. Bodrug, V. Florea, A. Ștefărtă, V. Celac, doctorilor în șt. biol. A. Teleuță, A. Palancean, S. Manic, V. Țâmbală, N. Ciorchina, M. Colțun etc.

Pe parcursul activității Grădinii Botanice ca institut științific au îndeplinit funcția de directori: acad. A. Ciubotaru, acad. A. Negru, dr. I. Maiatșchii, dr. A. Teleuță.

Institutul de Ecologie și Geografie (director dr. hab. M. Nedelcov, director adjunct pe probleme de știință dr. Iu. Bejan, secretar științific dr. V. Stegărescu) a fost creat în anul 2005 prin fuziunea Institutului Național de Ecologie al Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale și Institutului de Geografie al AȘM, având o subordonare dublă: Academia de Științe și Ministerul Mediului. La baza cercetărilor științifice în domeniul ecologiei și geografiei și organizării institutului au stat m.c. M. Radul, dr. V. Proca, dr. hab. A. Levadniuc, m.c. I. Dediuc, academicienii T. Constantinov, A. Ursu.

Institutul s-a remarcat prin studiile fundamentale și practice privind prognoza posibilelor schimbări ale mediului ambiant sub influența activității antropice și căilor de preîntâmpinare; prin editarea unui set de atlase, inclusiv a Republicii Moldova și a componentelor de mediu; elaborarea și implementarea Sistemelor Informaționale Geografice (SIG), cu subsisteme: geomorfologie, climă, soluri, landșafturi, impact antropic, calamități naturale, resurse de apă și Cadastrul Ariilor Naturale protejate de Stat; lucrările consacrate bioge-

ografiei, evoluțiilor și cartografierii solurilor; transformării tehnologice și noii clasificări a solurilor de pe teritoriul republicii, evaluarea pretabilității climei pentru diferite culturi agricole; elaborarea bazelor ecologice la nivel național și organizarea studiilor în acest domeniu; tratatele de ecologie teoretică în 5 volume; Raportul Național privind starea mediului, Programul național strategic și planul de acțiuni până în anul 2020; armonizarea legislației ecologice la cerințele UE; estimarea impactului deșeurilor asupra mediului etc.

Un rol deosebit în obținerea acestor rezultate l-au jucat acad. T. Constantinov, directorul viager m.c. I. Dediu, acad. A. Ursu, dr. V. Stegărescu, dr. hab. M. Nedeaľcov, dr. N. Boboc, dr. Gh. Săroedov, dr. M. Sandu, dr. P. Cocărtă, dr. hab. C. Bulimaga, dr. A. Tărăța, dr. E. Mițul, dr. hab. O. Melniciuc, dr. A. Overcenco.

Funcția de directori ai Institutului de Ecologie și Geografie au exercitat-o acad. T. Constantinov, dr. hab. M. Nedeaľcov, dr. hab. A. Begu, dr. hab. T. Cozari, dr. hab. T. Cuza.

Institutul de Chimie (director m.c. T. Lupașcu, director adjunct pe știință dr. hab. A. Arăcu, secretar științific dr. M. Cocu) a fost fondat în 1959 în baza Sectorului de Chimie organică, chimie anorganică și Laboratorului de chimie analitică ale filialei Moldovenești a Academiei de Științe a ex-URSS. Fondator – acad. A. Ablov.

Institutul s-a remarcat pe mapamondul științific prin studiile compușilor coordinativi ai unor biometale, a substanțelor organice fiziologic active, obținute din materie primă locală, metode analitice și electrochimice de detectare a microcantităților metalelor grele în obiectele din mediul înconjurător, descoperirea efectului scindării de tunel a nivelelor energetice ale sistemelor poliatomică în stare de digerare electronică, studiile reacției de ciclizare super acide a terpenoizilor, dezvoltarea teoriei sintezei template a compușilor coordinativi ai metalelor de tranziție cu liganzi organici de tip chelat, aplicarea metodei γ -rezonanș în cercetarea compușilor coordinativi care a permis de a elabora noi metode de sinteză a compușilor coordinativi cu biometale, elucidarea mecanismelor fundamentale ale catalizei omogene, dezvoltarea teoriei fenomenului redox în mediul ambiant, fondarea școlii științifice în domeniul chimiei ecologice, elaborarea metodelor de tratare a apelor reziduale și potabilizare a apelor naturale, fundamentarea proceselor de scindare a polimerilor naturali care a permis obținerea preparatelor bioactive de certă valoare.

Institutul a implementat coloranți pentru industria textilă, aromatizanți pentru industria parfumerică, preparate bioactive cu diferită destinație, cărbune

activ, valorificarea deșeurilor de masă plastică, tehnologia de potabilizare a apelor naturale etc. Aceste și alte rezultate s-au datorat unor personalități, precum: academicienii A. Ablov, Gh. Lazurievșcii, Iu. Lealicov, P. Vlad, N. Gărbăľau, C. Turtă, I. Bersucher, Gh. Duca, m.c. T. Lupașcu, I. Jeru, M. Revenco, dr. hab. A. Arăcu, F. Macaev, N. Ungur, D. Batăr, I. Povar, I. Bulhac, doctorii V. Ropot, I. Vatamanu, D. Popa, M. Crimer.

Pe parcursul activității, institutul a fost tutelat de către academicienii A. Ablov, Gh. Lazurievșcii, P. Vlad, N. Gărbăľau, m.c. T. Lupașcu.

Cu toate că performanțele menționate reflectă mai mult decât succint rezultatele principale ale activității instituțiilor științifice din domeniul biologiei și chimiei, ele creează o impresie generală despre problemele principale și aportul acestor institute în dezvoltarea științei și practicii țării. Sentimentele noastre de recunoștință și înaltă prețuire față de cei care nu au fost nominalizați în acest articol sunt la fel de profunde ca și față de cei menționați. În final vom semnala că, în ciuda guvernatorilor care nu au susținut și continuă să nu susțină știința la justa ei valoare, noi suntem convinși că ea va supraviețui și se va dezvolta, deoarece statul fără știință nu are viitor.

Mihai Jomir. *Credință I*, u.p., 1992